

daniach archeologicznych, zorganizowana przez Pracownię Postępu Fizyko-Technicznego w Badaniach Terenowych IHKM.

Udział w konferencji wzięło ok. 40 osób, zarówno archeologów (z urzędów konserwatorskich, PKZ i ośrodków dokumentacji zabytków) jak geofizyków i elektroników (z Przedsiębiorstwa Badań Geofizycznych i Instytutu Geofizyki PAN). Ponadto w obradach uczestniczyli także dr Kiszely z Węgierskiej Akademii Nauk i dr Valev z Bułgarskiej Akademii Nauk, dr dr E. Pleslová, Z. Merinsky z Czechosłowacji i dr J. Görzdorf (Akademia Nauk NRD, Drezno).

Otwarcia konferencji dokonał prof. R. Schild. On także przewodniczył podczas pierwszego dnia obrad.

Referat otwierający konferencję wygłosił dr J. Przeniosło (IHKM). W referacie omówione zostały badania geofizyczne prowadzone w IHKM w latach 1969-1983. Najciekawsze wyniki prac geofizycznych, prowadzonych w Czechosłowacji przedstawili dr E. Pleslová (Czechosłowacka Akademia Nauk, Praga) i dr Z. Merinsky (Czechosłowacka Akademia Nauk, Brno). Wyniki badań prowadzonych w NRD przedstawił dr J. Görzdorf.

Porównując zastosowanie geofizyki w archeologii w Polsce oraz u południowych i zachodnich sąsiadów, zauważyć można różnicę w stosowanych metodach: w Polsce dominuje metoda elektrooporowa, w NRD i Czechosłowacji podstawą jest magnetyka. Rysują się także różnice w przedstawieniu całościowych wyników pomiarów; zastosowanie maszyn cyfrowych w przedstawieniu całościowych wyników pomiarów, jak i ich analiz, jest w Polsce w porównaniu z sąsiadami nad wyraz skromne. Ma to wszakże związek z metodą badań. Szybkość pomiarów magnetycznych powoduje, że badaniami obejmuje się znaczny obszar, stąd konieczność sprawniejszej obróbki danych.

Następnie inż. L. Mucha i inż. J. Konopacki (PBG) przedstawili aparaturę swej konstrukcji bądź udoskonaloną przez nich, do badań elektrooporowych, sejsmicznych i termicznych. Zaprezentowano także prototyp kolejnego aparatu do pomiarów oporności, skonstruowanego z uwzględnieniem specyfiki prac na użytek archeologii.

Na zakończenie pierwszego dnia obrad odczytany został komunikat dr. Z. Hensla (IHKM) prezentujący całokształt zagadnień, jakimi zajmuje się obecnie Centralne Laboratorium IHKM.

Drugiego dnia obradom przewodniczył prof. Z. Bukowski.

Mgr T. Herbich (IHKM) wygłosił referat, sumujący dotychczasowe doświadczenia w stosowaniu metod geofizycznych w badaniach stanowisk kopalnianych epoki kamienia i wczesnego brązu.

Dr K. Misiewicz (IHKM) przedstawił rozwój metodyki badań elektrooporowych (a szczególnie zastosowania metody ciągów sondowań) na przykładzie badań grodziska w Zawodziu w Kaliszu.

Mgr M. Mizera (IHKM) omówił problematykę badań geofizycznych na grodziskach oraz przedstawił komunikat o dotychczasowych wynikach wykorzystywania w IHKM fotografii lotniczej (badania te prowadziła dr I. Modrzewska-Marciniak przy współpracy z WAT).

Mgr M. Razowski (Krakowskie Przedsiębiorstwo Geodezyjne, Pracownia Teledetekcji) przedstawił możliwości zastosowania radaru (metoda SIR) w archeologii, ilustrując to wynikami badań. Szczególnie interesujące było porównanie wyników badań kopalni krzemienia w Krzemionkach z wynikami pomiarów elektrooporowych metodą ciągu sondowań, przedstawionymi w referacie T. Herbicha. Przekrój pola górniczego wykonano prowadząc pomiary po tej samej linii.

Istotnym uzupełnieniem referatów była zamykająca konferencję dyskusja, w której wzięła udział większość uczestników obrad. Poruszono następujące tematy: zagadnienia związane z metodyką prac geofizycznych i interpretacją wyników; zagadnienia związane z konstrukcją nowych aparatów; problematykę zastosowań metod geofizycznych w procesie badań archeologicznych.

Szczególnie cennym elementem dyskusji była inicjatywa konstrukcji magnetometru różnicowego, przeznaczonego do badań na stanowiskach archeologicznych, zgłoszona przez zespół elektroników z Instytutu Geofizyki PAN, oraz propozycja powołania grupy konsultacyjnej

wskazującej potrzeby archeologów elektronikom – konstruktorom aparatury geofizycznej. Cena jest także propozycja współpracy w zakresie wdrażania nowych metod geofizycznych, zgłoszona przez pracowników Przedsiębiorstwa Badań Geofizycznych.

Wskazano także, że dla dalszego rozwoju metodyki konieczne jest regularne organizowanie tego typu sesji, w szerszym stopniu także wykorzystujące doświadczenia badaczy z krajów socjalistycznych. Prof. Bukowski podjął się umieścić sesję w programie wspólnych prac Instytutów Archeologicznych krajów socjalistycznych.

Sporo powiedziano o potrzebie upowszechnienia problematyki zastosowań geofizyki wśród archeologów. Istotne były także głosy, podkreślające zdecydowanie wagę metod technicznych dla postępu badań archeologicznych. Szczególnie dobitnie podkreślił to zamykający dyskusję prof. Z. Bukowski.

Konferencję należy uznać za udaną, zarówno z racji stworzenia możliwości wymiany doświadczeń, jak i wielu zgłoszonych inicjatyw, z których każda, jeśli zostanie wprowadzona w życie, warta była trudu włożonego w przygotowanie spotkania.

Tomasz Herbich

WYKAZ PRAC WYKONANYCH W RAMACH PRAC WSPÓLNYCH INSTYTUTÓW ARCHEOLOGICZNYCH KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH

W Instytucie Archeologicznym w Warszawie w ramach prac wspólnych z Instytutem Archeologicznym w Krakowie w okresie 1961-1962 wykonano prace w następujących dziedzinach: 1. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 2. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 3. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 4. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 5. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 6. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 7. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 8. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 9. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 10. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych.

W ramach prac wspólnych Instytutów Archeologicznych krajów socjalistycznych w Warszawie i Krakowie w okresie 1961-1962 wykonano prace w następujących dziedzinach: 1. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 2. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 3. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 4. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 5. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 6. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 7. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 8. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 9. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 10. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych.

W ramach prac wspólnych Instytutów Archeologicznych krajów socjalistycznych w Warszawie i Krakowie w okresie 1961-1962 wykonano prace w następujących dziedzinach: 1. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 2. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 3. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 4. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 5. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 6. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 7. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 8. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 9. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych. 10. Wykonanie prac geofizycznych w celu rozpoznania struktury geologicznej i hydrogeologicznej terenów archeologicznych.